

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 2

Lýsingarprísur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 15. januar 1949

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

23 Árg.

Teir taka lúkurnar av

Í 14. september undan jólum stóð tað merkisverda »bekenningi« ella »uppdagili«, at Fólka-flokkurin hevði altíð havt eitt »lík í lastini«, og hetta lík var Vinnuflokkurin! Jú, soleiðis kom fram úr blaðnum. Og vit halda, at hetta var merkisverd kunngerð, tí menn, sum kringstanda 14. september hava langt ífrá altíð viljað verið við, at Fólka-flokksskútan sigldi við einum gomlum líki í lastini.

Ein skal nú ikki vera so langmintur at minnst, at hesir menn mettu skútuna, sum Fólka-flokksmenn mannaðu, at vera hina einastu, sum líkinda fólk var innanborða á. Haðani skuldi Føroya bjarging koma. Har var »kerleikin til fosturjorð«, og slíkir menn skuldu leggja lunnar undir landið. — Alt hitt var landasvik, húskallaslag, ið best var at koyra av landinum, um tað ikki vildi lata seg siga og geva seg undir.

Men nú er uppdagað. Nú eru lúkurnar tiknar av, og nú er lastin lítið dæmlig.

Lögið er, at menn, sum hava skil, og sum skuldu kent nútíðar politisku sögu Føroya, nú fyrstani láta sær til at vita, hvussu vorðið ið er. Ella man tað ikki vera, tí teir sjálvir kenna seg persónliga sviknar, at bakslátturin kenst so harður?

Øllum er kunnugt, og meylað er tað uppi saman, at Vinnuflokkurin fór upp hin konservatíva, afturhaldandi, partin av Sjálvstýrisflokkinum, og so varð gittin Fólkaflokkurin.

Men tað var ikki í nationalari fevning, at hesin nýggi politiski flokkurin var gittin. Hjúðarbandið varð knýtt av figgarligum og vinnuligum grundum, tað »sosiala« gjordist til ein vanda, og eitt giftarmál kundi tálma tí.

Eingin hevði hoyrt ella gitt, at Vinnuflokksmenn hövdu barst fyrri sjálvbjargni Føroya. Men var tað ikki lögið, at hin »góði« parturin av Sjálvstýrisflokkinum skuldi lata seg blinda, ja, hjartaliga signa mangan góðan Sambandsmannin, sum vendi frá og gav seg upp í henda nýggja flokk. Tí teir máttu duga at skilt, at menninir úr Vinnuflokkinum og hesir umvendu

Sambandsmenn mundu ikki fara og offra seg naknar at fremja sjálvstýrismálið, sum gamlir Sjálvstýrismenn sögdu seg hava droymt um og strevast at vinna fram til eitt langt liv.

Ein kann siga, at føroyskur politikkur — serliga tjóðskapar- og sjálvbjargnispolitikkurin — hevur lagað seg sum ein sorgarleikur: Verunliga tjóðskaparhugað fólk, sum av fullum hjarta unnar hesum landi og fólkí hitt besta og vildi stríðst fyrri at varðveita alt, sum eyðkendi hesa tjóð, fór í bardaga hvørt móti øðrum. Og teir, sum hava annað í huga enn verunligt frælsi fyrri eitt fólk, saman við hinum, ið við øllum brøgdum hava lagt seg eftir at týna tjóðina og øll hennara eyðkenni, draga vinning inn undir seg av hesum innabyrdis stríði.

Men tað klárnar, og so hvørt sum tikið verður av, man meira koma í ljósmála.

AT LØNA LETIGANGINUM...

Tær umbótingar av ringari og rangari samfelagsskipan, sum nútíðin hevur roynt, hava møtt beiskari mótstøðu frá mongum hornum. Royndirnar at skapa frægari kor hjá teimum ringast stöddu og gera lóggávuna rættvisari hava ibírt illstøðu og illtanka víða hvar millum teirra, sum ikki halda seg liva á skuggasíðuni í samfelagnum.

Henda mótstøða flytur fram, at letigangurin skal verða løntur. Sosial lóggáva og arbeiðisloysisstudningur gera tað, at maður leggur alt arbeiði frá sær og verður einki at týma at gera. Hin, sum arbeiðir og virkar, skal fæða letingin. Hansara peningur, sum vinnist við dugna-skap, stríð og strev, skal verða pindur frá honum við skattum, sum yvirvaldið við øllum ráðum roynir at ræna sær til handar.

Sissast vit og seta vit okkum í stillum og hugsu, siggja vit beinanvegin, at hetta er ein óvugt, svørt mynd av tí, sum framfer. Hesi høvdu og beisku orð koma frá monnum, sum eru einoygdur og sjálgóðir, sum halda, at ognir og ræði teirra eru í vanda, og sum halda, at

Kommunistar í Kina taka ikki við friðartilboði

Kinesiska stjórnin beyð Kommunistum frið og semju, men hava teir nú sagt frá sær friðartilboðið. Teir hava gjørt hardastu atsókn á býin Tientsin í Norðurkina, sum verið hevur undir krignum. Teir draga hermenn saman til miðfrontin og standa á bakkanum á hini stóru ánni. Hinir standa hinumegin.

Jóðar

skjóta enskar flúgvumaskinur niður

Álvarssom hending er borin á í stríðnum í Palestina. Jóðar hava verið so naskir, at teir hava skotið 5 enskar flúgvumaskinur niður. Og var hetta eisini innanfyri egyptisk mark. Onglendingar hava átalad og sent skriv til umboðsmann Ísraels í S. T. — Jóðar afturimóti átala, at Onglendingar hava sent herskip til havn í Transjordanien.

stendur væl til allastaðni, tá ið væl stendur til hjá teimum sjálvum. Teir eru sum struds-urin, ið stingur hövdið undir veingin, tá ið vandi er á ferð, tí tá ið hann ikki sær vandan, er hann væl hugaður og kennir seg tryggan.

Teir tosa um letigang og at liva av almennum gávum, og tá er tað nettupp hin gamla samfelagsskipanin, sum styrkti letigangin og njótingina — men bert hjá vissum stættum í samfelagnum. Hesir stættir vóru fœddir til at ráða og taka róman av tí, sum arbeiðið gav av sær.

Arbeidarin skuldi hava eina løn, sum skuldi vera so fræg, at hann ikki beinanvegin doyði í hungri. Hann var eitt arbeiðistól og einki annað. Hevði arbeiðsharrin ikki brúk fyrri honum, varð hann rændur — og so mátti hann sjálvur um, hvussu hann og hansara skuldu liva.

Landsins lóggávutug vóru í hondum á afturhaldinum, teimum sum áttu arbeiðstilfarið og arbeiðsamboðini, og teir hövdu ta góðu liberalistisku hugsanina, at tá ið væl stóð til hjá teimum,

stóð eisini væl til hjá hinum fólkinum.

Einki kundi bata arbeiðisleysum arbeiðarum at venda sær til slíkar tingmenn við hön um arbeiði ella arbeiðisloysisstudning. Svarið, teir finga, var tað, at slíkar spurningar kundi ríkisvaldið ikki greiða. Tey víðurskifti hövdu vinnumálamenn um hendi.

Tað eru hesi ólíkindi, ein nýggj tíð — tó við mongum brekum — roynir at taka av. Góðir menn hava tikið hugsjónir frá heimsins frægastu, frá øllum tí besta í mannaættini.

Hesir menn bera fram, at tað er eitt uppiborið krav hjá hvørjum manni at fáa arbeiði. Rætturin til arbeiði — arbeiðisins signing — er so sjálvandi sum rætturin til luft og vatn. Eingin rættiligur, friskur maður rýmir úr starvi og leggur seg í leti. Tað kunna vera menn, sjúkligir á ymsan hátt, sum leggja seg heima, men teir kunna teljast. Tað er sálarligur óreinskapur, tá ið vit kasta øðrum hvørjum manni fyrri, at hann tveitir arbeiðið frá sær og krevur at verða fœddur av hinum almenna.

Hvør einasti rættiligur maður ynskir arbeiðisevni og arbeiði, og hvør rættiligur maður má siga, at kann ikki hitt privata fyrirkæsemið fáa honum tað, má hann venda sær til landsins stýrisvald, og tað má gera tiltök, so arbeiðisloysisbannið verður tikið av landsins borgarum.

Somuleiðis við studningi frá tí almenna. Hin illa staddi — um so sjúka ella elli hava boygt hann — hevur krav upp á at fáa hjálpa frá samfelagnum; og somuleiðis hevur samfelagið skyldu at koma limum sínum til hjálpar, tá ið ástendur, og teir ikki kunna sæta sær sjálvir. Mannfelagið er eftir humanum sjónarmiði ein slekt. Og eins og slektir, skyldfólk, standa saman, um rætt skal vera, og hjálpa hvør øðrum, tá ið tað er fyrri neyðini, soleiðis eigur mannfelagið at stuðla hvør øðrum, tá ið áberst. Og tað gerst ikki til lítar, uttan stýrisvaldið, sum er fólksins umbod, gongur undan.

Ein köld og fryst stýrisskipan hevur ikki minstu skuldina fyrri ólagið og ófriðin, sum verðin liður undir. Men ikki tykjust afturhaldsmenn enn at hava lært. — Teir taka kanska einferð við lærdóminum, men tá ið ov seint er.